

Sandew Hira: Het Instituut voor de Dekolonisatie van Suriname

Dia 1: Titel

Minister Hoefdraad, Minister Ferrier, overige ministers, directeur Kromosoeto, DNA-leden, hoogwaardigheidsbekleders, pers, vrienden en vriendinnen, broeders en zusters, dames en heren.

Vandaag presenteren wij u het Instituut voor de Dekolonisatie van Suriname.

Dia 2: Onderwerpen

Ik zal ingaan op de ontstaansgeschiedenis, de missie en visie, het plan van aanpak, de producten die DEKOSUR moet afleveren en de communicatie met de samenleving.

Dia 3: Ontstaansgeschiedenis

De ontstaansgeschiedenis.

Dia 4: Een lange termijn visie over hoe om te gaan met politiek geweld

Dat we vandaag hier zijn, is het resultaat van een visie van **Melvin Linscheer** over hoe je moest omgaan met 8 December. Door de 8 Decembermoorden had ik een grondige aversie van alles wat maar enigszins verbonden was Bouterse. Melvin's visie was eenvoudig: vrede is niet de afwezigheid van een gewapende confrontatie, maar een proces waarbij vijanden vrienden kunnen worden. Kunnen worden, niet hoeven te worden. In 2015 zijn we op zijn initiatief een proces begonnen dat voor onmogelijk werd gehouden: het probleem van 8 December bij de kop pakken en mensen bij elkaar brengen om oplossingen te zoeken voor moeilijke emotionele en politieke problemen. De sleutel lag in de koppeling van de Binnenlandse Oorlog en 8 December. Melvin organiseerde het gesprek tussen mij en die andere nabestaanden waar nooit aandacht voor is geweest. **Madzi Fleming** en **Henk Amstelveen** zijn belangrijk geweest voor mijn begrip van hun leed. **Humphrey Jeroe** en het Comité Slachtoffers en Nabestaanden van Politiek Geweld hebben een stem gegeven aan deze groep.

Die fase van met het project *De getuigenis van president Desi Bouterse* is nu afgerond en heeft de deur geopend voor een nieuwe fase waarin voormalige vijanden vrienden kunnen worden. Dat geldt niet voor een grote groep nabestaanden van 8 december, die vastgeroest zitten in de emoties van haat en confrontatie. Het geldt wel voor een grote groep nabestaanden van de Binnenlandse Oorlog die bereid zijn om het gesprek aan te gaan waarbij je luistert naar elkaar. Zo is het klimaat ontstaan waarin iemand als ik gemotiveerd kon worden om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van Suriname.

Dia 5: Een lange termijn visie over hoe je een gekoloniseerde samenleving moet dekoloniseren

Een tweede lijn in de ontstaansgeschiedenis van DEKOSUR is te vinden in de discussies tussen minister **Gilmore Hoefdraad** en mij over dekolonisatie. Gilmore zal daar straks vanuit zijn kant het verhaal doen. Wij zijn beide internationaal georiënteerd en zijn die ouderwetse intellectuelen die in de jaren zeventig en tachtig zijn gevormd en die vakgebieden overstijgen. Toen hij nog governor was (van de Centrale Bank) had hij me naar aanleiding van mijn columns voor Starnieuws uitgenodigd voor een discussie die ging van de Cubaanse revolutie tot en met de Latijns Amerikaanse roman-literatuur. Het ging niet over economie. Daarna hebben we meerdere discussies gehad waarin hij uitlegde hoe belangrijk geschiedschrijving is voor de dekolonisatie van de geest. Hij stelde voor om een vervolg te schrijven op het boek *Van Priary tot en met De Kom* over

Sandew Hira: speech launch DEKOSUR

de geschiedenis van het verzet tegen het kolonialisme. Priary was gestopt in 1940. De nieuwe studie moet de moderne geschiedenis van Suriname beschrijven.

Dia 6: Een visie op de dekolonisatie van kennisproductie: universiteit versus pluriversiteit

De derde lijn in het ontstaan van DEKOSUR ligt in de ontwikkeling van het Decolonial International Network (DIN), waarvan ik de coördinator ben. Dit netwerk van academici en activisten houdt zich bezig met de dekolonisatie van kennisproductie in het algemeen en wetenschap in het bijzonder. DIN is opgericht door Ramon Grosfoguel van de University of California Berkeley. Berkeley was in de jaren zestig en zeventig een toonaangevende linkse universiteit in de Verenigde Staten en is nu een knooppunt van dekoloniale denkers met mensen als Ramon Grosfoguel, Stephen Small en Hatem Bazian.

Ramon organiseert iedere jaar twee Summerschools, één in Barcelona over Decolonizing knowledge, power and the mind en één in Granada over Islamic Liberation theology. Daarnaast organiseert hij op onregelmatige basis summer schools in Mexico, Brazilië, India en Zuid-Afrika. Ik geef vaak colleges op de Summer Schools waarin ik de theorie van Decolonizing The Mind verder ontwikkel. In DIN stellen we voor een alternatief te ontwikkelen voor de Westerse universiteit die gebaseerd is op één vorm van kennisproductie die universeel wordt geacht. In verschillende landen die een actief dekolonisatiebeleid ontwikkelen zoals Maleisië, Zuid-Afrika, Bolivia en Venezuela staat dekolonisatie van de universiteit hoog op de agenda. Ik hoop dat Adek hun voorbeeld zal volgen. Ik ben persoonlijk betrokken bij de discussie in Zuid-Afrika over de dekolonisatie van de universiteit. Volgende maand ben ik te gast bij het Instituut voor de Dekolonisatie van Venezuela om onze visies en ervaringen van DIN te delen.

Vanuit die drie lijnen - de visies van Linscheer, Hoefdraad en DIN - is de basis gelegd voor DEKOSUR.

Dia 7: Visie en missie

We hebben een missie en visie.

Dia 8: Visie

De visie van DEKOSUR is kort samengevat als volgt.

We stellen dat mental slavery bestaat, dat de basis hiervan niet ligt in individuen die vergissingen begaan in de productie van kennis, maar in instituten zoals universiteiten die bewust kennis produceren die misleidend is en dat het nodig is om fundamentele kritiek te leveren op de Eurocentrische kennisproductie.

Dia 9: Columbus: ontdekkingsreiziger of bandiet en moordenaar?

Bob Marley's redemption song is het lijflied van Decolonizing The Mind. Ik open mijn trainingen en cursussen over DTM vaak met dit lied omdat het als thema heeft: *emancipate yourselves from mental slavery*. Ik laat vervolgens zien hoe mental slavery werkt in de wetenschap.

Neem het voorbeeld van Columbus. In de Eurocentrische geschiedschrijving is hij een ontdekkingsreiziger die Amerika heeft ontdekt. Voor de Inheemsen die hem ontdekten toen hij aankwam in het Caribisch gebied is hij de Hitler uit die tijd, omdat hij de volkerenmoord heeft gestart op de Inheemsen. Je moet verschrikkelijk gekoloniseerd zijn in je geest om, nu de feiten van die genocide bekend zijn, nog vol te houden dat Columbus een ontdekkingsreiziger was in plaats van een bandiet en moordenaar.

In de dekoloniale visie moeten we een systematische kritiek leveren op de Eurocentrische kennisproductie.

Dia 10: Missie

De visie van DEKOSUR vertalen we als volgt in onze missie. Onze missie is de productie van een nieuwe canon voor de moderne geschiedenis van Suriname. Een canon is iets anders dan een kannon. Onze canon is een systematische beschrijving en analyse van de moderne geschiedenis vanuit een dekoloniaal perspectief en wel op een zodanige wijze dat het de toets der tijd kan doorstaan en een standaardinformatiebron wordt voor de komende honderd jaar. We onderscheiden vijf dimensies:

1. De economische dimensie.
2. De sociale dimensie
3. De politieke dimensie
4. De culturele dimensie
5. De geografische dimensie. De geschiedenis van Suriname is niet alleen de geschiedenis van Paramaribo, maar van alle districten.

Dat is nogal een forse missie, maar we pakken de zaken stap-voor-stap aan. We hebben ook voorbeelden uit het buitenland.

Dia 11: Het Nederlandse voorbeeld

In Nederland heeft Dr. Lou de Jong 33 jaar gewerkt aan de beschrijving van een periode van vijf jaar uit de Nederlandse geschiedenis: de Tweede Wereldoorlog. Opvallend is dat hij spreekt over de Duitse bezetting van Nederland en niet over de Duitse ontdekking van Nederland. Bij Columbus praten ze niet over bezetting, maar ontdekking. Het eindresultaat van zijn werk was een veertiendelige-encyclopedie.

Dia 12: Het Amerikaanse voorbeeld

Het Amerikaanse voorbeeld heeft betrekking op de ervaringen van de totslaafgemaakten in Amerika. In 1865 was de slavernij afgeschaft. In de jaren dertig waren nog zwarte Amerikanen in leven die persoonlijk nog in slavernij hadden geleefd. Het project Slave Narrative Collection had tot doel om hun levenservaringen vast te leggen en te publiceren. Er zijn tussen 1936-1938 2.000 ex-totslaafgemaakten geïnterviewd in 17 staten. Het leverde een publicatie op van 10.000 pagina's.

Ons doel is om een zesdelige encyclopedie te maken in drie jaar tijd.

Dia 13: Plan van aanpak

We hebben een plan van aanpak.

Dia 14: Financiering

Het eerste onderdeel van het plan van aanpak was de financiering.

In mijn discussies met Gilmore gaf ik aan dat zo een groot project een professionele organisatie nodig heeft. Het kan niet gebaseerd zijn op vrijwilligerswerk. Gegeven de economische problemen van Suriname is financiering door de staat geen gemakkelijke opgave. Er zal altijd kritiek zijn dat het geld anders besteed zou moeten worden. Bovendien zou een financiering door de staat door de 8 Decemborgroep worden uitgelegd als zou ik zijn omgekocht met een baan. Ik besloot daarom om af te zien van een consultancy fee en het gratis te doen.

Gilmore attendeerde me op de Surinaamse Post Spaarbank die zocht naar een project om te financieren in het kader van haar 140 jarig bestaan. Ik moest maar eens met haar directeur Ginmardo Kromosoeto gaan praten. Iedereen kent hem als Do. Do is een verhaal apart. Hij zal straks zijn verhaal doen.

Dia 15: Do

De eerste keer dat ik hem ontmoette op de SPSB, was hij direct vreselijk enthousiast en bruipte van energie. Hij zei: *"We willen niet zomaar een financier zijn. Wij willen*

Sandew Hira: speech launch DEKOSUR

meedenken over de inhoud van het project." Do zou in november 2018 naar Nederland komen.

Hij kwam om drie uur 's middags en vertrok om tien uur 's avonds. We hebben een lange wandeling gemaakt naar het strand van Scheveningen. En in die discussies ontvouwde hij een visie op geschiedenis en organisatie van het instituut. Hij stelde voor om in april 2019 een launch te doen. Dit evenement van vandaag komt uit zijn brein. Hij vroeg me: welke data in de geschiedenis zijn belangrijk geweest in de maand april.

Dia 16: De launch 16 april

Ik moest direct denken aan twee gebeurtenissen: het Killinger complot van 1911 en de vrachtvaardersstaking van 1921. In april 1911 werd het rechtsproces tegen Killinger gevoerd. Killinger was een revolutionair die vocht voor een onafhankelijke republiek Suriname en door koloniale historici wordt afgeschilderd als een gek. In 1921 vond de vrachtvaardersstaking plaats van Marrons tegen buitenlandse goudbedrijven. Het liedje "Na 16 april" heeft verschillende interpretaties en één daarvan is dat het een lied is van een gouddelver die zijn liefje in de stad achterlaat om naar Tapanahoni te gaan om goud te delven. We gebruiken dat lied bij de launch om de geschiedenis van de gouddelvers te verbinden met het verzet van Killinger en plaatsen daarmee ons werk in die traditie van anti-koloniaal verzet.

Dia 17: De visionair versus de boekhouder

Achteraf ben ik erg blij dat Do actief betrokken is geworden. Hij heeft me laten zien dat we juist veel mensen moeten betrekken bij DEKOSUR, vragen om kritiek en ideeën en de ruimte scheppen voor een actieve betrokkenheid van de samenleving. Do is geen boekhouder, maar een visionair. Een boekhouder is iemand die kijkt of je uitgaven niet je inkomsten overtreffen. Een visionair denkt in termen van hoe je de toekomst vorm en inhoud kan geven en ziet boekhouding als een nuttig, maar niet als een leidend instrument. Leidend is de visie over groei en verandering.

Dia 18: De projectleider

Het tweede onderdeel van het plan van aanpak was het vinden van een projectleider in Suriname. Dat was verre van gemakkelijk. Ik heb verschillende mensen benaderd. Uiteindelijk vond ik **Moejinga Linga** bereid, die ik als student heb leren kennen toen ze colleges bij me volgde op de MERSD opleiding van ADEKUS en later als lid van het Comité Slachtoffers en Nabestaanden van Politiek Geweld. Moejinga is in staat gebleken om een zeer stressvol project op een rustige manier te leiden. Vaak lijkt het maar niet te vlotten, alle plannen lopen mis, kortom niets gaat zoals het hoort, maar ze pakt de problemen steeds aan met een glimlach en een uitstraling van rust. We bellen meerdere keren per dag. Als we beginnen is het in Nederland negen uur en in Suriname vier uur 's ochtends, maar ze is al op en aan de slag.

Dia 20: Het bestuur

Het derde onderdeel van het plan van aanpak was het formeren van een bestuur. Dat ging gelukkig veel gemakkelijker. Ellen Naardendorp, Jan Soebhag en Stanley Sidoel hoefden niet overtuigd te worden. Ze waren onmiddellijk enthousiast. Ik wilde een bestuur van mensen met veel ervaring en netwerken. Jan Soebhag is jarenlang een goede vriend geweest met wie ik heb samengewerkt in meerdere culturele projecten en onlangs nog bij de totstandkoming van het standbeeld van Janey Tetary. Ik was dan geschokt door zijn vroege overlijden en mis hem nog elke dag. Ik bezocht afgelopen zaterdag zijn vrouw, die ik als didi, zus, aanspreekt. Het is erg zwaar voor haar en verontschuldigde zich dat ze niet kon komen, vanwege haar immense verdriet. Vanochtend stuurde ze me een app: *"Goedemorgen bhai. Wens het bestuur heel veel succes met de launch van DEKOSUR. Vandaag zou voor Jan een heel bijzondere dag zijn. Hij had zich echt verheugd op deze dag."* Ze sloot af met een icon met iemand in tranen.

Sandew Hira: speech launch DEKOSUR

Ze is een sterke vrouw, maar ze maakt zware tijden mee en wij rouwen met haar mee. Maar het leven gaat door.

Dia 21: Het personeel

De volgende stap in het plan van aanpak was het vinden van goed personeel. Dat is een hoofdpijn voor alle ondernemingen in Suriname. We wilden vijf sociaal-wetenschappelijke onderzoekers, een office medewerker en een audio-visuele medewerker. We wilden jonge mensen die aan het begin staan van hun carrière de gelegenheid bieden om zich te ontplooiën in dit project. We hebben **Gaytrie Baboeram** als Office Manager. Ik weet nog steeds niet of ze familie van me is. We moeten dat maar een keer uitzoeken. **Oglaya Zweden** is een vormgeefster die nog haar studie moet afronden.

Ons wetenschappelijk team bestaat verder uit **Soulamy Laurens** die zich richt op de sociale dimensie, **Abigail Sandie** die met de culturele dimensie bezig is, **Jochebed Koanting** die de geografische dimensie voor haar rekening neemt en **Siomara Anasai** die de economische dimensie in kaart brengt. We hebben nog een vacature voor een sociale wetenschapper ten behoeven van de politieke dimensie. Zoals u ziet bestaat ons team alleen uit vrouwen. Ik ben de enige man.

Dia 22: Webapplicatie

Het laatste onderdeel van het plan van aanpak is het bouwen van een grote webapplicatie om dit enorme onderzoeksproject te kunnen aansturen. We gaan gigantisch veel kwalitatieve en kwantitatieve data verzamelen.

De kwantitatieve data zijn statistieken met tijdreeksen over de periode 1940-heden. Die worden niet opgeslagen in Excel files, maar in database met de mogelijkheid om alle variabelen van alle tabellen aan elkaar te kunnen koppelen.

De kwalitatieve gegevens hebben betrekking op gebeurtenissen, netwerken van personen en organisaties en tal van lijsten voor analyses, vanaf lijsten van verkiezingsuitslagen tot en met lijsten van culturele organisaties en hun activiteiten.

Om dit alles te kunnen managen heb je een grote onderzoeksdatabase nodig waarin de gegeven op een geïntegreerde manier aan elkaar gekoppeld zijn t.b.v. beschrijving en analyse. De bouw van die applicatie is nog in volle gang. We gaan een speciale bijeenkomst organiseren om de webapplicatie te presenteren als het af is.

Dia 23: Producten

Welke producten gaan we aan het eind van het project afleveren?

Dia 24: De encyclopedie

Ons belangrijkste product zal zijn een zesdelige encyclopedie van 1.000 pagina's per deel. De vijf dimensies - economie, sociaal, politiek, cultureel en geografisch - hebben elk hun eigen deel. Een algemeen deel verbindt de gegevens uit de dimensies met elkaar.

De encyclopedie zal in print verschijnen, maar zal ook via internet beschikbaar worden gesteld.

Dia 25: Overige boekuitgaven

Naast de encyclopedie zal DEKOSUR een heruitgave doen van *Van Priary tot en met De Kom* en de publicatie van het theoretische raamwerk van *Decolonizing The Mind*. Ook zullen we een biografisch woordenboek uitgeven met korte biografieën van historische personen.

Dia 26: Communicatie

We hebben een communicatietraject opgezet.

Dia 28: De rol van de samenleving

In dit project hebben we de medewerking van de samenleving nodig. Er zijn veel mensen met kennis van zaken, die kunnen meedenken. Neem een voorbeeld. We willen in de geografische dimensie van alle dorpen en districten de geschiedenis van de afgelopen tachtig jaar beschrijven. Dat is nooit eerder gedaan. Om de geschiedenis van een dorp te beschrijven, moeten we iemand vinden in dat dorp die kennis van zaken heeft.

Een ander voorbeeld. We willen in de culturele dimensie vastleggen welke culturele feesten er vroeger waren en nu niet meer en waarom. In de Hindostaanse cultuur was de Tadge zo een feest die tot in de jaren zestig werd gevierd en nu niet meer. Phagwa is gegroeid van een Hindostaanse feest naar een feest waaraan andere bevolkingsgroepen aan deelnemen. Er zijn deskundigen die weten hoe dat proces van verandering zich heeft voltrokken. Zo geldt dat voor veel onderwerpen. We hebben deskundigen uit de samenleving nodig om de encyclopedie te vullen.

We willen een speciale relatie ontwikkelen met de Anton de Kom universiteit. We hebben goede gesprekken gevoerd. Ik hoop dat we een langdurige samenwerking kunnen opzetten waarbij studenten en docenten een rol kunnen spelen in dit project.

Dia 29: Communicatie instrumenten

Om de betrokkenheid van de samenleving te organiseren zullen we een intensief communicatietraject opzetten met de volgende instrumenten:

- De website van DEKOSUR bevat de algemene informatie over DEKOSUR.
- Maandelijkse nieuwsbrieven zullen rapporteren over de voortgang van het onderzoek en medewerking vanuit de samenleving vragen.
- Onze medewerkers zullen de samenleving ingaan en met allerlei instanties en organisaties samenwerkingstrajecten opzetten voor de levering en analyse van data. We zullen de media, inclusief sociale media, vragen om hun medewerking om deskundigen op te sporen.
- We bouwen ook een app voor mensen die liever met hun telefoon communiceren dan met email.
- We zullen een klankbordgroep opzetten van mensen die willen meedenken over de resultaten van het onderzoek.

Er is veel werk aan de winkel, maar we zijn gemotiveerd en gedreven. En met uw medewerking moet het lukken.

Dank u voor uw aandacht.